

คำนำ

ปลาน้ำจืดและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (กบ-เขียด) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในกลุ่มคนทุกชาติพันธุ์มาเนิ่นนาน แต่เมื่อก้าวถึงพันธุ์ปลาน้ำจืดและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (กบ-เขียด) ผู้คนส่วนใหญ่จะนึกถึงการนำมาประกอบอาหารเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ค่อยมีใครสนใจและทำความรู้จักลักษณะทางชีววิทยา และความหลากหลายทางชีวภาพรวมถึงระบบนิเวศของสัตว์เหล่านี้

ปลาน้ำจืดและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (กบ-เขียด) ไม่ได้มีประโยชน์เพียงแต่ใช้เป็นอาหารเท่านั้น แต่บทบาทหน้าที่ของมันที่ดำรงอยู่ท่ามกลางธรรมชาตินั้นสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสัตว์ในกลุ่มอื่น ไม่ว่าจะเป็นการกำจัด ควบคุมแมลงนาชนิด แพลงก์ตอน ไม้่น้ำขนาดเล็กหรือพันธุ์ปลาขนาดเล็ก ให้อยู่ในภาวะสมดุล รวมทั้งตัวของมันเองก็เป็นอาหารของสัตว์อื่น และที่สำคัญปลาน้ำจืด และกบ-เขียด ยังเป็นตัวชี้วัดคุณภาพน้ำและความอุดมสมบูรณ์ของแต่ละพื้นที่ได้ด้วย

มีคนจำนวนไม่น้อยที่สนใจใคร่รู้เกี่ยวกับปลาน้ำจืดในธรรมชาติ แม้ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะสามารถพบเห็นปลาน้ำจืด และกบ-เขียด ในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ อีกทั้งข้อมูลปลาน้ำจืดและ กบ-เขียด ภาคภาษาไทยก็มีแพร่หลายน้อยมาก ขณะเดียวกันสถานภาพของแหล่งน้ำกลับเสื่อมโทรมลงอย่างมาก สาเหตุมาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น กิจกรรมของมนุษย์เข้าไปทำลายธรรมชาติมากขึ้น ทั้งการทำลายป่าต้นน้ำ การลักลอบจับสัตว์ป่า ปัญหามลพิษจากขยะ และการรบกวนจากการท่องเที่ยว ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้ความชุกชุมของปลาน้ำจืดและ กบ-เขียด หลายชนิดลดลง และยิ่งน่าเป็นห่วง เมื่อปลาบางชนิดเริ่มสูญหายไปก่อนที่คนรุ่นหลังจะได้รู้จักตัวจริง

ผลกระทบต่อเนื่องจากทำลายทรัพยากรธรรมชาติคือการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศของโลก หรือภาวะโลกร้อน ที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบัน สภาวะโลกร้อนอาจส่งผลกระทบต่อให้สัตว์ป่าบางชนิดตายไป หรือถึงขั้นสูญพันธุ์ไปได้ และถ้าหากสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งตายไปย่อมมีผลกระทบต่อระบบนิเวศด้วย กลุ่มสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศโดยตรงก็คือ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและปลา

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกมีผิวหนังและไข่ที่สามารถให้สารซึมผ่านได้ ทำให้สัตว์กลุ่มนี้ไวต่ออุณหภูมิ ความชื้นและมลพิษที่เปลี่ยนแปลงไป การที่ปริมาณน้ำและความชื้นลดลง อาจเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สัตว์ประเภทนี้ลดลง เพราะสัตว์เหล่านี้หาที่วางไข่ได้ยาก แหล่งน้ำที่มีอยู่น้อย จะหนาแน่นไปด้วยสัตว์เหล่านี้ แหล่งน้ำอาจจะเหือดแห้งไปก่อนที่สัตว์เหล่านี้จะเจริญเติบโต เช่นเดียวกับปลาที่ในปัจจุบันถิ่นที่อยู่อาศัยถูกคุกคามอย่างหนัก จากการทำลายพื้นที่ต้นน้ำ มลภาวะจากบ้านเรือน อุตสาหกรรม และการเกษตร